

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

25. Utrum unus Confessarius possit impositam pœnitentiam ab alio commutare? Et an Sacerdos possit commutare pœnitentiam, non addita confessione eorundem peccatorum? Et an secundus Confessarius, qui ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

De Satisfact. Sacramentali. Ref. XXIV. &c. 323

accedis, & memoria retinet peccata, ob quae imposita fuit; sed est unico verbo ea omnia subicere, dicens, te demum accusare de peccatis prius confessis, & Confessario praecedenti Confessione manifestatis.

4. Sed, cum sit casus satis practica bilis, quia quotidianus; ego contrarium teneo; & hoc, praeter alios nouissimè tenet Marchant in *Tribun. Sacr.* 1. 1. 4. tit. 7. 9. vbi sic ait: [Petes an teneatur poenitens aperire Sacerdoti illi posteriori peccata, ob quae poenitentia, siue satisfactio prior est imposita? Affirmant nonnulli, maxime si poenitentia medicinalis sit, & praeseruatua à peccatis. Respondeo ego, non teneri: sufficit enim poenitenti allegare rationes, cur hæc poenitentia sibi sit nimis grauis, aut importuna; & quare illius commutationem, vel dispensationem postulet.

5. Ratio est: quia in hac commutatione, vel dispensatione non agitur de peccato, ob quod imposita est poenitentia, vel de iustitia, qua imposita est, sed de infirmitate, difficultate, vel minori importunitate, ac interdum impossibilitate poenitentis ad illam adimplendam, ob quam iuste commutari potest. Quinimò ad prudentiam Confessarij spectat, vt quando aduertit, poenitentem multis poenitentis implicatam, quas tantum abest, vt adimpleat, quin poenitentiam poenitentis augeat, nec persoluat, etiam si se bonae voluntatis affirmet: ad prudentiam (inquam) spectat, etiam non postulantem liberare à tantis vinculis, quibus imprudenter se aggrauauit, & quorum ratione in pericula multarum transgressionum se contiecit.

6. Dices primo: Qui poenitentiam in sacramentali Confessione primo imponit, debet qualitatem delicti cognoscere, & considerare: ergo etiam ille, qui primam poenitentiam commutat, vel dispensat. Respondeo, negando consequentiam. Commutatio enim, vel dispensatio principaliter non respicit peccatum sed poenitentis facultatem: siue eius, ad implendum opus iniunctum, potentiam, vel impotentiam; hæc est enim sola ratio commutationis, vel dispensationis. Adde, in commutatione tantum spectari debere proportionem, quae potest esse inter poenitentiam primo iniunctam, & illam, in quam fit commutatio; non autem proportionem inter peccata propter quae est imposita poenitentia; quia illa iam transferuntur in rem iudicatam; & supponitur Confessarius primus peccatorum qualitatem sufficienter examinasse: vnde hic debet haberi sola ratio causae, cur commutanda sit, quae (vt dixi) non tam peccatum respicit, quam potentiam, vel impotentiam poenitentis in satisfaciendo. Similiter in dispensatione solum attenditur, aut totalis impotentia poenitentis ad soluendum, aut consideratur, quod aliis modis poenitentiam iniunctam aequauerit, vel adaequet. Quod autem aliqui scrupulizent in eo, quod poenitentia prior esset data, non tantum in satisfaciendo, sed etiam in medicinam, & praeseruationem.

Respondendum est, rationem medicinae praeseruatuae per accidens satisfaciendo afficere, & ex eo capite magis esse consilij, quam praeccepti, & à Confessario, quia Medicus est: non quia Iudex, procedere. Quinimò, cum illud opus satisfactorium redditum sit poenitenti, aut nimis graue, & periculosum, ratione siue infirmitatis, & fragilitatis, aut forte etiam impossibilis; ratio remedij, vel praeseruationis, quae operi inerat, eo ipso cessare censetur. De quo non debet inquirere secundus Confessarius, nisi consulatur; cum plura possint occurrere alia remedia poenitenti absque eo, quod obligatione ad repetenda, & alteri manifestanda peccata semel rite confessà, & absoluta, oneretur, quae est grauissima obligatio, & onus importabile.] Hucvique Marchant, cui ego in omnibus adhaereo. * Qui etiam *ibidem* petens, quando poenitentia sit adimplenda, sic ait: [Quærent secundò, quando teneatur poenitens satisfaciendo sibi in Sa-

cramento impositam, adimplere? Sed clara responsio est: si enim Confessarius tempus certum determinauit, illo tempore est adimplenda: sin minus, iudicio prudentis relinquatur, & vix in dilatione peccati cõtingit, nisi grauis negligentia deprehendatur, & tunc peccatum tantum veniale ordinariè committitur.] Ita ille.

7. Nota etiam cum eodem Marchant. *1. 6. tit. 3. q. 3. concl. 1.* quod vt satisfactio censeatur imponi in Confessione, non est necesse, vt quis in loco iudicij, siue confessionali sedeat, tanquam confessione auditurus, sed sufficere, vt actus sint sacramentales: nimirum, vt Confessarius, tanquam Confessarius, poenitentem sua peccata proponentem sacramentaliter audiat; & vt poenitens sua peccata sacramentaliter proponat Confessarij iudicio, sacramentaliter resoluenda. Explico: Poenitens, vbi Confessarius à confessionali recessit, oblitus est poenitentiae impositae, aut forte Confessarius ex obliuione oblitus est imponere. Accedit poenitens, vt Confessarium super poenitentia, vel non imposita, vel obliuata conueniat; non est necesse, vt Confessarius ad confessionale reuertatur, aut alia caremonia vtatur, vt sedendo, &c. ad hoc, vt cum iam recessit à confessionali, iudicet poenitentiam impositam aut immutet, sed sufficit, vt poenitens inuuet, se habere aliquid pertinens ad Confessionem, & Confessarius, vt actum sacramentalem suspiciat, & resolutionem velut in Sacramento donet. Ratio est: quia istae caremoniae non sunt de essentia, vel substantia huius Tribunalis; & alias ad vitandam aliquam verecundiam breuiter per actum sacramentalem potest Confessarius supplere, quod obliuione omisissum est in Confessione primaria, siue fuerit ex sua parte, siue ex parte poenitentis.] Ita ille, quae omnia satis firmat authoritas Patris Leandri de *Sacr.* 1. 1. 5. disp. 9. q. 101. asseretis, posse etiam secundum Confessarium commutare poenitentiam extra Confessionem; licet contrarium magis probabiliter cum multis aliis *alibi* docuerim, vt idem Leander aduertit.

8. Nota etiam cum Castro Palao *vbi sup. §. 11. 13.* quod si singulis mensibus obligatus sis communicare, non peccabis mortaliter, si sex, vel octo dies Communionem distuleris, praecipue si aliqua, etsi leuis, occasio huius dilationis se obtulerit. Deinde addit, obligatus ieiunare, v.g. feria sexta, si omittat ieiunium eodice, intentione transferendi in sequentem, non excedere culpam venialem, ob materiae leuitatem.

9. Et tandem non desinam hic adnotare, Amicum in *Curs. Theolog.* tom. 8. disp. 16. sect. 5. dub. 2. num. 58. docere, [quod si poenitens probabiliter dubitat, se poenitentiam post aliquod tempus adimplere non posse, tenetur, cum primum commodè potest, illam adimplere, ne Sacramentum relinquat imperfectum. Si verò non dubitat, potest illam per annum differre: nam tandiu potest illam differre, quandiu non tenetur per nouam Confessionem ad nouum Sacramentum poenitentiae accedere. Ita ille, me citato: & me etiam citato, Leander de *Sacr.* 1. 1. 5. disp. 9. q. 89. qui asserit, plures Theologos Salmanticenses docuisse, poenitentiam sacramentalem posse per annum differri. Et omnia in hac resolutione obseruata sedulo notet Confessarij; quia saepius in praxi solent accedere, & in aliis Doctoribus non ita facillè inuenient.

RESOL. XXV.

Verum vnus Confessarius possit impositam poenitentiam ab alio commutare?

Et an Confessarius possit commutare poenitentiam, non audita confessione eorumdem peccatorum?

Et an secundus Confessarius, qui non habet potestatem absoluendi à peccatis reseruatis, super quibus poenitentia imposita est, possit, hoc non obstante, poenitentiam illam commutare?

Et an dicta commutatio facienda sit in sacramentali confessione, vel extra?

Sup. hoc in Ref. seq. lege doctrinam §. Sed pro corronide, & Ref. & §. cius annos.

Alibi in Ref. not. praeritae.

Sup. hoc infra in Ref. 42. & 46. & in aliis eorum not. Quamuis non plene supra hoc lege tamen infra, ex Ref. 41. §. 1. in fine, vbi. Ex his inferatur.

* Sup. hoc in Ref. seq. §. v1. in fine, & infra in Ref. 44. & in Ref. 45. signaret §. 2. in Ref. 46. §. Non desinam, & supra in fine Refol. 18.

Et an si intra unum, vel alterum diem triduum, vel hebdomadam redeat penitens, possit extra confessionem ab eodem Confessario commutari penitentia? Et verum, si penitentia sit tantum medicinalis, possit a quolibet Confessario extra confessionem commutari, suspendi, & super ea dispensari? Et an praedicta commutatio possit ab eodem Confessario fieri sine causa? Et quid ab alio Sacerdote? Et an penitens auctoritate propria possit commutare penitentiam a Confessario impositam in opus cuiusdem melius? Et an possit penitens penitentiam impositam per annum differre? Ex part. 2. tract. 15. & Miscell. 1. Ref. 53.

Sup hoc cur- sistime cum Villalobos in to. 4. tr. 6. Ref. 7. in tribus ultimis eius lineis.

§. 1. Negantem sententiam amplexus est Nugnus in 3. part. tom. 2. quaest. 13. dub. 4. Valquez in 3. p. ubi infr. num. 8. Ledesma in sum. 1. tra. de penit. c. 23. concl. 8. dub. 2. Sor. in 4. disp. 20. q. 2. art. 3. & alij, eo quod par in parem non habeat imperium, vt habetur c. in illo a quo, & tempestinum ff. ad Trebell. & quia ad retractandam, seu reuocandam sententiam vnus iudicis, adiri debet superior per viam appellationis, quia aequalis id facere nequit, ex cap. dilectus, 2. de rescriptis, cap. vt debitus honor, de appellat. l. si quis aduersus, C. de precibus Imper. offer. & aliis iuribus.

2. At his non obstantibus affirmatiuam sententiam recte docet Syluest. ver. confess. 6. num. 4. Resol. vel. confess. sac. num. 11 & omnes neoterici infra citandi. Et ratio est, quia sicut absolutio potest super eadem peccata repeti, ita iudicium, & sententia. Nec obstant in contrarium adducta, quod par in parem non habet imperium, nam secundus Sacerdos, penitentiam commutans, nullum exercet imperium in priorem, sed in penitentem, nec proprie reuocat sententiam prioris, sed suam profert, & hoc posterius iudicium non instituitur ad derogandum priori, sed ad consulendum penitenti, in cuius fauorem talis iteratio conceditur. Neque totum hoc efficitur per modum appellationis, vt putant aduersarij, sed per modum noui iudicij aequalis iudicio praecedenti, quorum iudiciorum neutrum aduersatur alteri, sed ipsum in sua integritate relinquit. His tamen ita suppositis, difficultas in praxi occurrens est, an Sacerdos possit commutare penitentiam, non audita priori confessione eorumdem peccatorum. Non posse docet Valquez ubi infr. n. 7. Suar. tom. 4. disp. 48. sect. 10. n. 8. Filliuc. tom. 1. tr. 8. cap. 2. n. 50. Pelantius in add. ad 3. p. q. 18. de satisfact. sac. disp. 2. concl. 3. Coninch. de Sac. disp. 10. dub. 12. concl. 3. n. 101. Regin. in prax. tom. 1. lib. 7. c. 8. n. 93. Fagundez de prac. pt. Eccl. tract. 2. lib. 9. cap. 4. n. 15. 17. & 22. & ex nostris Mollesius in summ. tom. 1. tr. 7. c. 23. n. 71. Megala in 1. p. lib. 6. cap. 5. quaest. 3. n. 5. qui asserit, nullo modo sustineri posse contrariam sententiam. Ratio est, quia omnis actus iudicialis debet fieri cognita causa, circa quam versatur.

Sup. hoc in Ref. praeterita, §. Nota etiam hic obiter, & inf. in Ref. 27. §. vlt. ad lin. 4. verif. De commutatione. & in Ref. 31. §. Nota hic & cursum, ad mediu, §. Et tade hanc. Et in Ref. 32. §. Qui etiam in princ. & sup. in Ref. 14. c. r. cum Buncio, in §. 1. prop. finem, a verif. Arbitror. & in to. 3. tr. 1. Ref. 44. §. Vide.

3. Sed ego existimo, supradictos Doctores in Cathedra, vel in cella hanc opinionem docuisse; sed in confessionario, contrariam sententiam practicasse: nam onus nimis magnum esset pro confessariis, & penitentibus in commutatione alicuius penitentiae praeteritas confessiones. Idem existimo probabilissimam esse illam sententiam, quae docet posse confessarios, non audita priori confessione eorumdem peccatorum penitentiam commutare. Et ita docet Nau. in manc. 26. n. 22. Tolet in summ. lib. 3. c. 11. n. 5. Portel. in add. ad dub. reg. ver. pen. sac. an. num. 8. Henriquez in sum. l. 15. de pen. cap. 2. n. 1. Beia p. 1.

cas. 15. Raphael de Casare in cofol. anim. dial. 8. c. 26. Victoria in c. 211. Ioan. de Cruz in direct. conf. p. 2. de pen. q. 4. dub. 4. concl. 2. in fin. Villalobos in sum. p. 1. tr. 9. amb. 79. n. 5. Emmanuel Sa ver. satisfactio, n. 5. Rodrid. in sum. to. 1. c. 56. concl. 7. n. 8. Vivaldus in candel. de satisfact. n. 31. Ioan. Valerius vir doctissimus, ubi infra, & alij, vel vt melius dicam, communis vnus confessario, cum; & hanc etiam sententiam probabilem, & practice securam vocauit Ant. Fernandez in ex. am. Theol. mor. p. 3. c. 6. §. 7. n. 20. in fine. & Syluius in add. ad 3. p. q. 8. art. 5. dub. 4. concl. 2. Ratio est, quia praesens confessor potest de tota simul causa penitentis, iuxta praesentem dispositionem iudicare, provt magis expedire iudicauerit ipsi penitenti.

3. Sed graue hic emergit dubium, an secundus confessarius, qui non habet potestatem absolendi a peccatis reseruatis, super quibus penitentia imposita est, possit hoc non obstante, penitentiam illam commutare. Negatiue respondeat Suarez, Filliucius, Mofesius, Megala, Fagundez, & ferè omnes DD. supra citati. Sed contrariam sententiam docet Valquez in 2. p. 10. q. 9. art. 2. dub. 3. n. 9. Fernandez Societ. Iesu in instruct. confess. p. 1. docum. 7. n. 5. & Io. Valerius in differentiis vtriusque fori, ver. in iudicio, differ. 1. n. 7. Et ratio est, quia constat quod per absolutionem casuum reseruatorum, remanent illa peccata non reseruata; ergo, & consequenter non remanebit reseruatia penitentia pro eis imposita. Hae sententia est probabilis, & tuta in praxi.

4. Sed pro coronide huius disputationis, videamus an dicta commutatio faciendae sit in sacramentali confessione, vel extra. Megala, Suarez to. 4. disp. 18. sect. 4. n. 8. & alij asserunt Nauarum docuisse, confessarios posse commutare penitentiam extra sacramentum Penitentiae; sed falluntur, quia Nauarum solummodo dicit non esse necessarium iterationem confessionis peccatorum, super quibus data fuit penitentia, quando postulat commutatio eiusdem: hoc autem non est dicere, extra confessionem sacramentalem fieri posse dictam commutationem. Bonacina de Sacra. disp. 4. q. 5. sect. 3. punct. n. 7. asserit Rodriguez, & Summam Coronam docere hanc sententiam, sed apud ipsos illam non inuenio, sed illam docet Victorinus in notis ad Emanuelem Sa ver. satisfactio, n. 5. & Valentia to. 4. disp. 7. q. 14. punct. 4. ubi sic asserit. Et notandum, vt penitentia recte commutari possit, omnino fore necesse, vt peccata, pro quibus imposita fuit, illi patefiant aliquo modo, qui est eam commutatus, quamuis non est quidem opus, vt ei manifestentur rursum per sacramentalem confessionem. Ita Valentia.

5. Sed contrariam sententiam omnino amplectendam esse iudico ex communi Doctorum sententia. Vide omnes citatos auctores. Ratio est, quia tam solutio; quam ligatio penitentis actus sunt clauium, qui necessariò requirunt Sacramentum; ergo sicut posterior confessarius non potest ligare absque Sacramento, ita neque soluere. Dicta igitur commutatio faciendae erit a confessario secundo in sacramentali confessione, & non extra. Limita tamen hanc sententiam, nisi ab eodemmet confessario penitentia commutaretur, nam si id fiat intra vnium, aut alterum diem, posse penitentiam extra Sacramentum commutare, quia in isto casu adhuc censetur idem iudicium. Ita Sotus in 4. dist. 20. q. 2. art. 3. Valerius ubi supra, ver. iudex, differ. 23. n. 5. & alij. Vnde nimis scrupulose in hoc loquitur noster Megala ubi supra asserens hoc fieri non posse, nisi intra spatium medietate horae, sed Henriq. lib. de penit. 2. 1. §. fin. cum Ledesma, & Vivaldo, & Valero ubi supra, putat idem fieri posse intra triduum, aut hebdomadam, si redeat penitens. Sed notandum est; quod si penitentia sit tantum medicinalis, potest vtique tunc omnis confessarius

